

zpodobením těch, kdo pro jejich život něco užitečného vynalezli. Těm se pak klanějí, ačkoli by se mohli snadno přesvědčit o tom, že vůbec nic nevnímají¹³⁶.¹³⁶Vždyť kdyby si někdo na onom zbožnění vynálezců přece jen zakládal, pak zjistí, že ani jejich vynález nevzešel z jejich rozumu, že pouze ukázali, jak je užitečné to, co vzali a pouze poskládali ze stvořeného, aniž se při tom zasloužili o ústrojnost svého díla.¹³⁷Proto je zbytečné a nesmyslné zbožnit sobě rovné: neboť i dnes žijí mnozí, kdo jsou vynálezavější a v mnohém učenější než byli ti lidé dřívě, a nikdo by přece nespěchal klanět se jim: Přesto ti, kteří tyto modly vytvarovali a opředli mýty, se domnívají, že jsou z Řeků nej-moudřejších*.¹³⁸A co říci o mnoha dalších pomatencích, Egyptanech a jim podobných, kteří uctívají zvířata*, především plazy a dravce*, jim se klanějí a obětují, jak živým, tak mrtvým.)

¹³⁹A tak, když si zákonodárce prohlédl každou z těch věcí, jsa moudrý a od Boha vybavený k rozeznání všech věcí, obehal nás nepro-niknutelnými valy a železnými hradbami*, abychom se v ničem a s nikým z jiných národů nepomísili*, abychom čisti na těle i na duši a osvobozeni od zmatených učeních uctívali jediného a mocného Boha místo veškerého stvoření*.¹⁴⁰Proto nás učitelé egyptských kněžď, kteří se zahloubali do mnoha věcí a mají podíl na správě země, nazývají Božími lidmi*, což ostatním nepřisluší, ledaže by někdo uctíval právě-ho Boha, ale tito jsou vesměs jen lidé pokrmů, nápojů a oblékání.¹⁴¹Vždyť veškeré jejich uvažování směřuje právě k oněm věcem, třeba-že nikdo z nás, kdo po celý život patříme na vládu Boží, si jich v ničem necení*.

O bezpráví

¹⁴²Abychom se tedy s nikým nesmísili, ani při styku s pošetilými* nepřejímali zvrácenost, obehal nás kolem dokola příkazy čistoty* podle zákona nejen co se týká pokrmů a nápojů, ale i dotyků, poslouchání a našeho zevnějšku.¹⁴³Celkem vzato, jsou všechna ustanovení z přiro-zeného důvodu stejně důležitá, protože jsou spravována jednou mocí, pokud však jsou brána jednotlivě podle toho, co předpisují užívat, je

50

v každém ustanovení hluboké ponaučení, proč se od styku s jedněmi zdržujeme, kdežto s druhými jej udržujeme. Aby sis o tom mohl udělat představu, předvedu ti ve stručnosti jedno i druhé.¹⁴⁴abys snad také nepřistoupil na dávno vyvrácené tvrzení, že Mojžíš* s takovým úsilím vydával zákony kvůli myším a lasičce* nebo podobné havěti, ale abys pochopil, že v zájmu spravedlnosti toto znamenitě uspořádal ve pro-spěch svatých bádání a nápravy mravů*.¹⁴⁵K létajícím živočichům, které dovolil pojmát, patří všichni krotci, kteří se živí pšenice a boby, jako na příklad holubice, hrdličky, kobyly*, koroptve, k tomu ještě husy a jiní podobní okřídleni.¹⁴⁶Naproti tomu mezi ptáky k pojmání nedovolenými najdeš ty*, kteří se živí masem a ohrožují svou útoč-ností všechny ostatní. Jim slouží za potravu již zmíněné ptactvo krotké, čímž mu činí násilí. Avšak uchvacují navíc též jehňata a kůzlata, ba škodí dokonce lidem, mrtvým i živým*.¹⁴⁷To, že je nazval nečistými, učinil jako znamení pro každého, komu se tyto zákony předpisují, aby zachovával spravedlnost, nikoho v důvěře ve vlastní moc neutlačoval a nikoho o nic nepřipravoval. Naopak aby se v životě řídili tím, co je spravedlivé, a počínali si jako ti ze zmíněných ptáků, kteří žijí krotce, živí se plody země a nehubí násilím slabší ani jim přfbuzná stvoření.¹⁴⁸Prostřednictvím těchto tvorů dal tedy zákonodárce vnímavým lidem na srozuměnou, že mají být spravedliví, že nemají činit žádná násilí ani utlačovat druhé v důvěře ve vlastní moc.¹⁴⁹Jestliže se tedy člověk nesmí oněch vyjmenovaných tvorů pro jejich chování ani dotknout*, jak by se pak neměl střežit toho, aby se jeho vlastní chování podobným způsobem rovněž nezvrhlo.

O rozlišování správného jednání a zpytování svědomí

¹⁵⁰Všechny předpisy o tom, co se připouští při požívání těchto ptáků a dobytčat, se vydávají kvůli jejich symbolickému obsahu. Rovněž dvojkopynatost a rozpolcení paznehtů* jsou znamením toho, abychom rozlišovali každý čin z hlediska jeho mravnosti.¹⁵¹Při činnosti totiž síla

51

¹ Díl 1, str.50-51, 124-149

dnes spolu s vámi při této slavnostní hostině.“¹⁸¹ „Všechno.“ pravil, „bude pro vás připraveno podle vašich zvyklostí, a mně s vámi.“ Když všichni radostně přisvědčili, dal jim vykázat nejkrásnější obydlí v blízkosti Akropole a připravit hostinu.

¹⁸²Nejvyšší dvorní stolník Nikanór zavolał Dórothea^a, kterému bylo svěřeno pečovat o hosty z tohoto národa, a poručil mu, aby pro každého zvláště připravil obsloužení, neboť sám král tak nařídil, což také můžeš pozorovat i v dnešních dnech^b. Kolik bylo měst a jejich zvyklostí, pokud jde o nápoje, pokrmu a lože, tolik bylo úředníků: Aby v případě, že by se takoví hosté dostavili ke králi, měli všechno připraveno podle svých tradičních zvyklostí, nebyli ničím rušeni a čas svého pobytu trávili příjemně. Právě tak tomu bylo i u těchto hostů,¹⁸³ neboť Dórotheos, který měl nad nimi dohled, byl člověk velmi spolehlivý. Uspořádal všechno, co měl k dispozici, tak, jak bylo k přijetí takových hostů určeno. Lehátka umístil podle králova rozkazu do dvou řad: Polovina zaujala místo po jeho pravici, ostatní mužové pak za jeho vlastním lehátkem; tak neopomenul nic z toho, co by těmto mužům mohlo sloužit k počtě^c.

¹⁸⁴Když se uložili na lehátka, přikázal král Dórotheovi, aby dbal na zvyklosti tak, jak se to děje u všech jeho návštěv z Judeje. Proto si odepřel ohlašovatele obětí, kněze obětníky i jiné, kteří obvykle pronášejí modlitby, a poprosil Elíšu, nejstaršího kněze z našeho poselstva, aby proslovl modlitbu. Ten vstal a pronesl tato pamětihodná slova:

¹⁸⁵ „Kéž tě, králi, Vševláďce Bůh zahrne v hojnosti dobrými věcmi svého stvoření; ať ti také dopřeje, abys je vlastnil se svou ženou, svými dětmi i s těmi, kdo jsou s tebou stejného smýšlení, všechny nezmenšené, ať jsou ti dopřány v míře co nejlépejší po všechn čas tvého života.“

¹⁸⁶Sotva to dopověděl, strhl se potlesk s nadšeným voláním a radostnými projevy dobré vůle. Po ovacích pak zasedli k hostině, aby se potěšili z toho, co jim bylo připraveno; v posluhování u tabule se pak střídali všichni, koho tím pověřil Dórotheos: mezi nimi byla pážata a další, které král počtl tímto úřadem.

^adosl.: ty pro různé potřeby
^bzlatým zápisem se psalo Boží jméno
^cdosl.: blána

^ddosl.: dobře králi ř. 'EU BASILEU

^eDatum námořního vítězství se nedá zjistit.

^fDórotheos byl přirozeně sám Žid, sr jména překladatelů (v. 47nn)

^gTouto částí věty se autor nedopatřením distancuje od jím předstírané doby, na druhé straně však existence dvorských zvyků předpokládá ještě – nejméně aspoň podle jména – dynastii Ptolemaiovců.

(182) *v. 47nn (183) *:3Mak 5,16 (185) *:Gn 27,27nn :Ž 20,5n

ROZHOVORY

První den rozhovorů

¹⁸⁷Když se král po chvíli ujal slova, zeptal se toho, který zaujal první lehátko – byli totiž uspořádáni podle věku – jak by království mohlo až do konce zůstat bez úhony. ¹⁸⁸Ten se krátce odmlčel a řekl: „Takto: kdybys vše dobře spravoval, napodoboval ustavičnou Boží shovívavost, řídil se velkodušností trestaje jen ty, kdo toho zasluhují, avšak vlídněji, než jim patří, a tím odvracel od špatnosti a přiváděl k lítosti.“

¹⁸⁹Král poděkoval a ptal se bezprostředně následujícího, jak by to on všechno nejlépe zařídil. Ten odpověděl, že pokud si bude král hledět toho, aby byl vůči všem stejně spravedlivý, pak bude činit všechno správně – zvláště, když si uvědomí, že Bohu je každá myšlenka zjevná. „Postavíš-li na začátek bázeň Boží“, pak bys v ničem neměl mít nezdar.“

¹⁹⁰I tato slova přijal král velmi příznivě a obrátil se na dalšího, jak by mohl získat stejné přátele. Ten pravil: „Když uvidí, že o národy, kterým vládneš, projevuješ mnohou starostlivost. To ovšem budeš činit tehdy, poučíš-li se o tom“, jak Bůh činí lidskému pokolení dobře, když jim opatřuje zdraví, stravu a vše ostatní v pravý čas.“

¹⁹¹Přisvědčil i tomu a tázal se bezprostředně následujícího, jak by při audiencích a sporech dosáhl vysoké vážnosti i u těch, co u něho neuspěli. Ten mu odpověděl: „Když budeš při slyšení ke všem stejně spravedlivý a nebudeš si počínat zpupně ani neužíješ síly, kterou můžeš ve

dravou zvěř, a umožní jim, aby se vrátili a opřeli o Vyvoleného. Vždyť před tvář Pána duchů nikdo nebude a ani nemůže být zahuben.

6. Všichni, kdo jsou nahoře v nebesích, obdrželi zplnomocnění a jeden hlas s jedním světlem jako oheň.

7. Prvními slovy ho s moudrostí velebí, vyvyšují a chválí. Moudrost je i ve způsobu jejich vyjadřování i života.

8. Pán duchů posadil Vyvoleného na trůn slávy, kde v nebeských výšinách bude soudit všechna díla svatých a na vahách vážit jejich skutky.

9. Až pozvedne svou tvář, aby soudil jejich skryté cesty jménem Pána duchů a jejich kroky jeho spravedlivým soudem, pak ti všichni budou mluvit jedním hlasem a budou velebit, chválit, vyvyšovat a slavit jméno Pána duchů.

10. On pak svolá všechny nebeské mocnosti, všechny svaté nahoře a zástupy Boží, cheruby, serafy a afim² a všechny anděly moci a všechny anděly knížat i Vyvoleného a ostatní mocnosti na zemi a nad vodou.

11. V onen den se ozvou společným hlasem a budou velebit a chvalořečit v duchu víry, moudrosti a trpělivosti i v duchu milosrdenství, soudu, pokoje a dobrotivosti; všichni jednohlasně zvolají: „On je požehnaný a jméno Pána duchů budiž požehnáno na věky věků.“

12. A všichni, kdo nespí nahoře v nebesích, jej budou velebit. Velebit jej budou všichni svatí, kteří jsou na nebesích, a všichni vyvolení, kteří bydlí v zahradě života, a všichni duchové světla, kteří jsou s to velebit a chválit, vynášet a učinit posvátným tvé blahoslavené jméno, též veškeré tělo, jež bude vychvalovat tvé jméno a velebit je na věky věků.

13. Neboť milosrdenství Pána duchů je veliké: On je shovívavý a zjevil veškeré své dílo a jeho velikost spravedlivým a vyvoleným ve jménu Pána duchů.“

¹ dosl.: odešli ² bytosti s koly? sr Ez 1,15n

(5) :Zj 20,13 (8) :Ž 110,1 :Mt 25,31 (10) :Ř 8,38 :Ef 1,21 :Ko 1,16 :1P 3,22 (11) :Ž 72,18n

Kapitola 62

1. Toto přikázal Pán králům, mocným a vysoce postaveným, těm, kteří bydlí na zemi: „Otevřete své oči a pozvedněte své rohy, jestliže jste s to poznat Vyvoleného.“

2. Pán duchů jej¹ posadil na trůn své slávy a byl na něho vylit duch spravedlnosti a slovo jeho úst zničilo všechny hříšníky a všichni svévolníci byli zahlazeni před jeho tvář.

3. V ten den povstanou všichni králové, mocní a vysoce postavení, ti, kdo ovládají zemi, spatří jej a poznají, jak sedí na trůnu své slávy a před ním je souzena spravedlnost a žádné plané slovo není před ním vysloveno.

4. A přijde na ně trápení jako na rodící ženu, jíž je obtížné porodit, když její syn přichází do hrdla dělohy a ona má při tom bolesti.

5. Část se jich bude dívat na ostatní, bude naplněna hrůzou, svěsí hlavu a zachvátí ji bolest, až spatří onoho Syna člověka, jak sedí na trůnu své slávy.

6. Králové a mocní, všichni, kdo ovládají zemi, budou oslavovat, velebit a vyvyšovat toho, který nade vším vládne a jenž zůstával skryt.

7. Neboť Syn člověka byl před ním skryt a Nejvyšší ho ochránil v přítomnosti své moci a zjevil ho vyvoleným.

8. Bude svoláno² shromáždění vyvolených a svatých a v onen den budou všichni vyvolení stát před ním.

9. Všichni králové a mocní a vysoce postavení, ti, kdo ovládají zemi, padnou před ním na tvář. Budou ho uctívat a vkládat naději v onoho Syna člověka a budou ho pokorně prosit a úpěnlivě se u něho dožadovat milosti.

10. Pán duchů je zažene do úzkých, že spěšně odejdou z jeho přítomnosti, jejich obličej se naplní hanbou a jejich tváře zahalí temnota.

11. Trestající andělé je uchopí, aby vykonali pomstu na těch, kdo utlačovali jeho děti a jeho vyvolené.

12. Budou odstrašující podívanou pro spravedlivé a vyvolené. Ti se budou radovat, že na nich³ spočinul hněv Pána duchů a jeho meč je zpit jejich krví.

13. Spravedliví a vyvolení budou v onen den zachráněni a od té chvíle nespají tvář hříšníků a svévolníků.

³ Díl 1, str. 125, 1-13

13. Pak jsem já, Henoch, řekl: „Pán učiní na zemi nové věci. Tuto skutečnost jsem už zřel ve vidění; sdělil mi to. V pokolení Jereda², mého otce, porušovali *někteří* slovo Pána *pocházející* z výšin nebes.

14. Páchali hříchy a porušovali zákon; spojovali se s ženami a páchali s nimi hříchy; uzavřeli sňatek s *ženami* ze svého středu a plodili s nimi děti.

15. Na celé zemi nastane veliká zkáza: Potopa a veliká zkáza budou *trvat* po dobu jednoho roku.

16. A tento syn, který se vám narodil, zůstane na zemi a jeho tři děti se zachrání s ním, zatímco všichni lidé, kteří se na zemi nacházejí, zemřou.

17. Na zemi *nyň* plodí obry nikoli duchem, nýbrž tělem. Na zemi nastane velká pohroma a země bude očištěna ode vši zkaženosti.

18. Sděl svému synu Lámechovi, že syn, který se *mu* narodil, je vpravdě jeho synem. Dej mu jméno Noe, neboť on vám zůstane; on a jeho děti budou zachráněni před zkázou, která na zemi přijde kvůli všem hříchům a nepravostem, jež byly a budou na zemi spáchány za jeho dnů.

19. Dojde k ještě větší nepravostem, než jsou ty, které byly na zemi spáchány dříve; neboť já znám tajemství ^asvatých. On, Pán, mi je ukázal a sdělil^a, a já jsem je četl v nebeských tabulkách.“

¹dosl.: přirozenost ²dosl.: Jereda

(13) :Iz 43,19 (15) Gn 6,17; Gn 7,11 8,14 (18) :Gn 5,29 (19) sr k 1Hen 81,1

ARAMEJSKÉ ZLOMKY

^a= [jež] svatí mi vyložili a ukázali

Kapitola 107

1. „Viděl jsem na nich napsáno, že pokolení za pokolením bude hřešit, až povstane pokolení *spravedlivé*, zlo zanikne a hřích vymizí z povrchu země; zavládne na ni jen samé dobro.

2. Nyň, můj synu, jdi a oznam svému synu Lámechovi, že tento syn, který se narodil, je vpravdě jeho synem a že *to* není lež.“

3. Když Metúšelach vyslechl slova svého otce Henocha – neboť ten mu všecko ukázal v tajnosti –, navrátil se *domů* a odhalil mu¹ *to*. Onomu synovi dal jméno Noe, neboť ten po vši té zkáze přinese zemi potěšení.

¹Ij. Lámechovi

(3) Gn 5,29

ARAMEJSKÉ ZLOMKY

^a v aram. pl

Kapitola 108

1. Jiná kniha, kterou Henoch sepsal pro svého syna Metúšelacha a pro ty, kteří přijdou po něm a budou v posledních dnech dodržovat zákon.

2. Vy, kdo jste konali dobro, budete čekat na ony dny, v nichž bude skoncováno s těmi, kdo páchají zlo, a bude učiněn konec moci hříšníků.

3. Pokud jde o vás, čekejte, až pomine hřích, neboť jejich jméno bude vymazáno z knihy života a z knih svatých; jejich símě bude navždy vyhlazeno a jejich duše budou usmrceny; budou volat a nařikat na pustém místě, které je neviditelné, a budou hořet v ohni – neboť tam není žádná země.

4. Spatřil jsem tam něco jako neviditelný oblak, který jsem si pro jeho hloubku nemohl prohlédnout. Viděl jsem *jen* jasné planoucí plameny ohně, které kroužily jako zářící hory a pohybovaly se sem a tam.

5. Otázal jsem se jednoho ze svatých andělů, který mě doprovázel: „Co je to za věc, která *tak* září? Neboť to nejsou nebesa, nýbrž jen plamen planoucího ohně – a hlas nářku a pláče, bédování a pronikavé bolesti.“

6. On mi řekl: „Na toto místo, které vidíš, budou svrženi duchové hříšníků a rouhačů, těch, kdo konají zlo, a těch, kdo překrucují všechno, co Pán pronesl ústy proroků o tom, co se má stát.“

7. Některé z *těchto věcí* byly zapsány a zaneseny nahoře v nebesích, aby si je andělé mohli přečíst a dozvědět se, co potká hříšníky a duchy

⁴ Díl 1, str. 183, 2-6

ZA DRUHÉ nad Řeky ujmou se bojovní tyrani vlády –
 králové nesmírně zpupní a nečistých myšlenek plní,
 cizoložníci a veskrze nedobří. Smrtelní lidé
 205 nevyjdou v časech těch z bojů a docela zhubeni budou
 ukrutní Frygové všichni a na Tróju neštěstí přijde.
 POTOM HNED Peršany zlý úděl stihne a společně s nimi
 Assyrské, Egypt a Libyi společně s Etiopskými,
 s Kary a Pamfylskými: do zlého zajetí půjdou
 210 se všemi lidmi, ach, proč bych je po jednom jmenovat měla?
 Jakmile nastane konec první té hrůzy, pak hned se
 na lidi přičítá druhá. Nejdříve zvěstují toto:
 Zlé věci zachvátí pobožné muže bydlící blízko
 velkého chrámu, jenž postavil Šalomoun, – potomky mužů
 215 dbajících zákona. Jim též a rodinám jejich a celým
 otcovským pokolením spolu s veškerým rozvázným lidem
 zvěstovat musím: Lstiví jste, zchytralí smrtelní lidé.

(199) = v. 156 (209) konjektura opravující gramaticky nejasný text: „na velkém zlu tom podíl
 mít budou“ (Geffcken)

Oslava židů

V území Chaldejských Ur... leží město,
 v němž má svůj počátek národ spravedlivější, než jiní.
 220 Vždycky se starali o dobré rady a o správné skutky.
 Nejde jim o slunce anebo měsíce kruhový oběh,
 nejde jim o věci nestvůrné, které se pod zemí dějí,
 nejde jim o klamnou hlubinu moře též Ókeán zvanou,
 o věštby z kýchání, o věštby z toho, jak létají ptáci,
 225 nejde jim o věštby vůbec, nejde jim o kouzla ani
 o zařikávání žádná, nejde jim o mamá slova
 břichomluvců ani o hvězd význam a zákony školy
 slavných chaldejských věštců. Všechno to vede jen k bludu,
 toliko bláhoví muži zkoumají denně ty věci,
 230 duše své trápíce námahou, ze které užitek není.
 Do myslí ubohých lidí tak učením vstřípili bludy,

z nichž mnoho špatnosti na zemi pochází pro smrtelníky –
 nenajdou dobrý směr života, nenajdou jednání správné.
 Ti, o nichž mluvím, však o ctnost a o právo pečují stále,
 235 neslouží penězům, neboť to působí smrtelným lidem
 tisíce špatností, válku a bez konce období hladu.
 Poctivé míry jak na vsi, tak také ve městech mají,
 nikdy si za noci jeden druhému neloupí domy,
 voly a ovce a kozy tu nekradou po stádech druhým,
 240 ani si sousedé potají nemění hranice polí.
 Žádný muž zámožný zarmoutit nechce chudšího druhá,
 útliskem netrápí vdovy, ale jim pomáhá spíše,
 vždycky jim daruje potřebné obilí, víno a olej.
 Zámožný muž, který patří do svazku tohoto lidu,
 245 z úrody dává určitý podíl nejchudším lidem.
 Tak plní přikazy velkého Boha – na Zákon oslavný hymnus:
 ten, který v nebesích bydlí, dal přece zemi všem lidem.
 Když potom je nucen z Egypta na těžkou cestu se vydat
 národ ten žijící v dvanácti kmenech s vůdci, jež Bůh sám
 250 poslal mu, za noci potáhne, veden jsa ohnivým sloupem,
 z oblaku sloupem pak za dne, od jeho červánků prvních.
 Bůh také určí jim za vůdce Mojžíše – velkého muže,
 kterého královna nalezla v močálu z litoosti vzala
 do vlastní péče a nazvala synem. Jakmile přišel
 255 k strmému Sínaji hoře, když vůdcem byl národa, který
 Bůh vyvedl z Egypta, tehdy dostali od Boha z nebe
 Zákon, jenž napsán byl na deskách dvojích s přikazem plnit
 všechno to právo. Kdo by je neposlech, potrestán bude
 jak Zákon ukládá, ať je to rukama smrtelných lidí,
 260 nebo, když před lidmi utajil hříchy, odplatou smrti.
 (Ten, který v nebesích bydlí, dal přece zemi všem lidem,
 také je obdařil vírou a výtečným rozumem v hrudi.)
 Takovým jedině přinese ovoce úrodná půda –
 z jednoho vyroste sto, a tak splní se určení Boží.

(218) Gn 11,1 – 9: V textu je na tomto místě mezera. (224nn) Lv 19, 31 Iz 47,12 Did 3,4 (227)
 v ř. textu se mluví doslova o provozování astrologie a astronomie (247) přesvědčení, které za –

Svatí jej stavěli, žijící celou svou duší i tělem
 nadějí, že bude obydlen „Trvale jsoucím“ a Věčným.
 Žádný z nich povrchně nechválí boha vytvořeného
 z nicotné hlíny, tam důvtipný umělec neztvárnil skálu,
⁴⁰⁵ ani tam nectili ozdoby ze zlata k svádění duší.
 Velkého Boha tam obětmi svými a hekatombami
 ctí jako tvůrce všeho, co od něho přijalo život.
 Ted' se však objevil neznámý, bezecný král a dal zbořit
 celé to město a zanechat neobydlené a pusté,
⁴¹⁰ s velikým zástupem společně s muži, již získali slávu.
 Sám potom zahynul... vystoupil na svatou zemi –
 nezbyla po něm už žádná památka uprostřed lidí,
 takže se zdálo, že jiní dobyli velké to město.

(398nn) jde o Herodův chrám zničený roku 70 po Kr. (401) v překladu menší úpravy podle celkového smyslu (406n) :5Sib 268n (408) Titus, syn Vespasianův (411) porušený text (412) „památka“ – ř. znamení (413) motiv tajemného původce zničení chrámu se ozývá i v 2Bár 7,1

Příchod Zachránce

Člověk pozhnaný totiž sestoupil z vrcholků nebes,
⁴¹⁵ v rukou měl od Boha svěcené vladařské žezlo a vládl
 po právu všem a každému dobrému člověku vrátil
 majetek, který mu odňali před nimi žijící muži.
 Od samých základů vyvrátil velikým plamenem ohně
 veškerá města i s lidmi, co konali ukrutné činy.
⁴²⁰ Zato však město, po kterém toužil sám Bůh, nechal znovu
 vystavět ve větším lesku, než dávají hvězdy a slunce
 s měsícem. Vyzdobit dal je a chrám svůj zbudovat nechal
 vtělený, krásnější nad všechno krásné, a spolu s ním vztyčil
 na mnoho stadií vysokou věž, která neměla konce,
⁴²⁵ vrcholem do samých oblaků sahala viditelná všem.
 Věščíci všichni i spravedliví mohli uvidět tehdy
 podobu, po které toužili – slávu Nesmrtelného.
 Východ i západ chválili společně proslulost Boží,

není nic strašného, čeho by lidé se museli hrozit,
⁴³⁰ nejsou už cizoložství ani nestoudné stýkání s chlapci,
 vraždy a války, ted' zbyla ve všem jen poctivá soutěž.
 To je to poslední údobí svatého lidu, v němž Bůh sám –
 na nebi hřmící stavitel velkého chrámu to splní.

(414nn) :5Sib 256nn (414) „sestoupil“ – prorocký minulý čas (422) „chrám svůj“ – doplněno podle smyslu (423) opak obrazu eschatologického Jeruzaléma bez chrámu podle Zj 21,22 (429) nejasný text (430) 3Sib 764

Proti Babylónu

Běda ti, Babylóne s trůnem zlatým a s podnoží zlatou,
⁴³⁵ po mnoho let jsi byl královstvím jediným vládnoucím světu.
 Dříve byls veliký, město všech měst, ale nebudeš více
 spočívat na zlatých horách a tam, kudy Euphrátés teče.
 Otřesy země tě ve zmatku srovnají se zemí, nadto
 ukrutní Parthové... měj nutností zavřená ústa.
⁴⁴⁰ Chaldejský národe, neptej se, nespřádej plány, jak moh bys
 přemoci Peršany anebo nad Médy zmocnit se vlády,
 za svoji bývalou moc budeš později přinucen poslat
 do Říma rukojmí s těmi, kdo v Asii museli sloužit.
 Proto, ač smýšlíš jak královna, nakonec podleheš soudu
⁴⁴⁵ nepřátel... poslalas...
 za křivá svědectví zaplatíš odpůrcům přehořký účet.

(434) :3Sib 303nn (438) „srovnají“ – v rukopisech různé tvary tohoto slovesa (439n) ř. text nejasný; rekonstrukce se rozcházejí (442n) text nejasný; asi narážka na římské legionáře zajaté Parthy a osvobozené císařem Augustem (444) verš dochován v gramaticky nesrozumitelné podobě, překlad je rekonstrukcí (445) nedochováno

Utrpení posledního času

Stane se v posledním čase, že v souše se promění moře,
 takže pak žádné plavidlo nedojde k italským břehům.
 Zato se veliká Asie promění ve vodu, po níž
⁴⁵⁰ poplují náklady. Kréta se rovinou stane a Kypr

Kapitola 7

*Noe obětuje
Prokletí Kenaana
(Gn 9,20–28)
Synové a vnuci Noeho
(podle Gn 10) a jejich stavby
Noeho napomenutí*

1. V sedmém sedmiletí, v prvním roce tohoto jubilea, vysázel Noe révu na hoře, na které se zachytila archa, jménem Lubar, jedné z *vrcholů pohorí Ararat*. Réva ve čtvrtém roce přinesla plody a Noe je opatroval a sklídl v tomtéž roce v sedmém měsíci.
2. Udělal z ní víno, dal je do nádoby a opatroval je až do pátého roku, do prvního dne novoluní prvního měsíce.
3. V radosti udělal tento den svátkem. Připravil pro Boha celopal, mladého býka, berana a sedm ovcí, každou roční, i kozla, aby tím získal smíření pro sebe i pro své děti.
4. Nejdříve připravil kozla a dal trochu jeho krve na maso na oltáři, který postavil, i všechny tuk vložil na oltář, pak připravil celopal i býka a berana i ovce, a všechno jejich maso vložil na oltář.
5. Pak vložil celou oběť připravenou s olejem nahoru *na oltář*, pak stříkal víno do ohně, který předtím zanítil na oltáři, vložil na oltář kadidlo a způsobil, že vystoupila sladká vůně, která se líbila Hospodinu, jeho Bohu.
6. On se pak radoval a pil i se svými dětmi toto víno v radosti.
7. Navečer odešel do svého stanu a opilý se uložil ke spánku. Zatímco spal, obnažil se.
8. Chám viděl svého otce obnaženého a šel ven a pověděl to venku svým bratrům.
9. Šém vzal svůj plášť, pak se on i Jefet zvedli a položili si plášť na ramena, šli pozpátku a přikryli nahotu svého otce, zatímco jejich tvář byla odvrácena.
10. Noe procitl ze spánku a dověděl se vše, co mu provedl jeho nej-

mladší syn. Proklel svého syna a řekl: „Proklet buď Kenaan, ať je nejbídnějším otrokem svých bratrů!“¹

11. Potom požehnal Šémovi a řekl: „Pochválen buď Hospodin, Bůh Šémův! Ať je Kenaan jeho otrokem!

12. Kéž Bůh Jefetovi dopřeje bydlet v příbytku Šémově a ať je Kenaan jeho otrokem!“

13. Když se Chám dověděl, že jeho otec proklel jeho nejmladšího syna, mrzelo ho, že *otec* proklel jeho syna, a odešel od svého otce, jak on sám, tak i jeho synové Kuš, Misrajim, Pút a Kenaan.

14. *Chám* si vystavěl město a nazval je podle jména své ženy Neelata-mauk.

15. Jefet to viděl a záviděl svému bratru. Tak vystavěl také město a nazval je podle jména své ženy Adataneses.

16. Šém však bydlil u svého otce Noeho a postavil město vedle sídla svého otce na hoře a pojmenoval je jménem své ženy Sedeketelbab.

17. A hle, tato tři města jsou poblíž hory Lubar; Sedeketelbab je před horou *ležící* na východ od hory *Lubar* a Neelata-mauk je na jih, Adataneses na západ.

18. Toto jsou synové Šémovi: Élam, Ašúr, Arpakšád – ten se narodil dva roky po potopě – Lúd a Aram.

19. Synové Jefetovi jsou Gomer, Magog, Mádaj, Jávan, Túbal, Mešek a Tiras. To jsou synové Noeho.

20. Ve dvacátém osmém jubileu začal Noe přikazovat dětem svých dětí příkazy, nařízení a všechno právo, které znal, a napomínal své děti, aby činily spravedlnost a přikrývaly nahotu svého těla a žehnaly Stvořiteli, ctili otce a matku a aby každý miloval svého bližního a střežil se před smilstvem a nečistotou i vši nespravedlností:

21. „Neboť pro tyto tři věci přišla na zemi potopa, totiž kvůli smilstvu, když *andělé*-Strážci smilnili proti nařízení jejich řádu s lidskými dcerami a brali si ženy ze všech, které si vybrali; tak začali s nečistotou.

22. Zplodili děti – Nefily²; *ti* všichni byli nesvorní a požírali se navzájem. Jerbach³ zabil Nefila, a Nefil zabil Eljó, a Eljó *zabíjel* lidské děti a pak jeden člověk *zabíjel* druhého.

23. A každý se zaprodal konání nespravedlnosti, prolévání množství krve, takže země byla naplněna nespravedlností.

⁷ Díl 2, str.41, 12-14

Kapitola 23

Abrahamova smrt a pohřeb

(Gn 25,7–10)

Věk lidí se snižuje

a roste zkaženost

Eschatologický výhled

(sr. Iz 65,16–25)

1. Pak *Abraham* vložil dva *Jákovovy* prsty na své oči a chválil *Boha* bohů, přikryl svůj obličej a natáhl své nohy, usnul věčným spánkem a byl připojen ke svým otcům.
2. Při tom všem mu ležel *Jáko*v v náručí, aniž věděl, že jeho děd *Abraham* už je mrtev.
3. Když pak *Jáko*v procitl ze spánku, hle, *Abraham* byl studený jako led. *Jáko*v řekl: „Otče, otče,“ ale dále už nic, protože poznal, že *Abraham* je mrtvý.
4. Povstal z jeho náruče, vyběhl a řekl to své matce *Rebecce*. *Rebecca* vešla v noci k *Izákovi* a řekla mu to. Pak tam šli spolu, zatímco *Jáko*v byl s nimi a nesl v ruce *kahan*. Když tam vešli, našli *Abrahama*, jak leží už mrtev.
5. Tu padl *Izák* na tvář svého otce a plakal a líbal jej.
6. Ta zpráva se roznesla v *Abrahamově* domě, takže i jeho syn *Izmael* povstal a vešel ke svému otci *Abrahamovi* a oplakával svého otce *Abrahama*, on i celý *Abrahamův* dům, a plakali hlasitě.
7. A jeho synové *Izák* a *Izmael* jej pohřbili ve dvojité jeskyni u jeho ženy *Sáry*. Pak ho oplakávali po čtyřicet dní všichni lidé jeho domu, *Izák* a *Izmael* i všichni jejich synové, i synové *Ketury* na svých místech, až skončily dny oplakávání.
8. Žil tři jubilea a čtyři sedmiletí, sto sedmesát pět let, a naplnil dny svého života, takže byl starý a sytý dnů.
9. Dny praotců byly takové: jejich život trval devatenáct jubileí. Po potopě však začali být živi méně než devatenáct jubileí, totiž stále méně jubileí, rychleji stárli a byli sytí dnů, kvůli mnohému utrpení a skrze zlobu svých cest – kromě *Abrahama*.

10. *Abraham* však byl dokonalý před *Bohem* ve všem svém jednání, byl bohubílý ve spravedlnosti po všechny dny svého života. A hle, nenaplnil čtyři jubilea svého života, když zestárl, a to kvůli zlobě, a byl už sytý svých dnů.

11. A všechna pokolení, která povstanou od nynějška až do dne velkého soudu, budou rychle stárnout, dříve než dokončí dvě jubilea. Bude se stávat, že když je jejich poznání opustí kvůli věku, zmizí dokonce všechno jejich poznání.

12. A když bude nějaký člověk žít jedno a půl jubilea¹, budou o něm říkat: „Měl dlouhý život! A to, čeho bylo v jeho dnech nejvíc, byla bolest a námaha i klam, protože není žádný pokoj.“

13. Neboť život je trápení na trápení, rána na ránu, klam na klam, zlá pověst na zlou pověst, nemoc na nemoc a všechny podobné zlé tresty jeden po druhém, nemoc, zničení, jinovatka a kroupy, sníh, horečka, zima, ztuhnutí, vyprahlost, smrt, meč, zajetí a všechny rány a trápení.“

14. Vše to přijde na zlé pokolení, které hřeší na zemi; jejich dílo je nečistota a smilstvo a poskvrna a ohavnost.

15. Potom řeknou: „Dny našich předků byly mnohé, až do tisíce let, a krásné, ale hle, dny našeho života, má-li člověk dlouhý život, jsou sedmdesát let a když jich má hodně, tedy osmdesát let, ale všechny jsou zlé a není pokoj ve dnech tohoto zlého pokolení.“

16. V tom pokolení budou děti kárat své rodiče a své staré lidi za jejich hříchy i kvůli nespravedlnosti a kvůli řeči jejich úst a kvůli velkému zlu, které páchají, protože opustili smlouvu, kterou *Bůh* uzavřel mezi nimi a mezi sebou, aby zachovávali všechny příkazy a nařízení i zákony a dodržovali je a neuchylovali se od nich ani nalevo ani napravo.

17. Vždyť všichni jednali zle, každá ústa mluví hřích a všechno jejich dílo je nečistota a ohavnost a všechny jejich cesty jsou poskvrna, nečistota a porušení.

18. Hle, země zahyne kvůli všemu jejich jednání, a už nebude žádná sazenice révy či olivovníku, protože jejich jednání je samá nevěrnost. Tak zahynou všichni pospolu, divoká zvířata i domácí dobytek a ptáci, i všechny ryby moře kvůli lidským dětem.

⁸ Díl 2, str.85, 11-18

přišel jsem na toto místo, abych prosil za zpusťosený Sijón a hledal milosrdenství kvůli vaší zhanobené svatyni. ⁴⁹A teď jděte každý do svého domu a já k vám po těchto dnech přijdu.“ ⁵⁰Lid odešel do města, jak jsem mu řekl. ⁵¹Já jsem pak seděl na poli sedm dní, jak mi přikázal; jedl jsem pouze plodiny pole, mé jídlo se v těch dnech skládalo z bylin.

(42) :2Pt 1,19 (45) :1Kr 19,4

ŠESTÉ VIDĚNÍ

*Člověk vystupuje z moře
a přemáhá nepřátele*

¹³Po sedmi dnech se stalo, že jsem měl v noci sen. ²Hle, na moři se zdvihl vítr, až rozbouřil všechny jeho vlny. ³A tu jsem viděl, jak onen vítr vyvedl z hlubin moře jakoby člověka^a, viděl jsem, jak onen člověk mohutní a přichází s nesčetnými zástupy nebe. Kam obrátil svou tvář, když se rozhlížel, zatřásl se všechno, co bylo pod ním. ⁴A pokaždé, když vyšel hlas z jeho úst, vzplanuli všichni, kteří ten hlas slyšeli, jako ztichne země, když ji zasáhne oheň. ⁵Viděl jsem potom, jak se nespočetné množství lidí shromáždilo ze čtyř světových stran, aby přemohli toho člověka, který vystupoval z moře^b. ⁶Viděl jsem dále, jak si navršil velikou horu a vznesl se na ni. ⁷Já pak jsem se snažil uvidět krajinu nebo místo, odkud byla ona hora vydolována, ale nemohl jsem. ⁸Potom jsem viděl, jak se všichni shromáždili proti němu, aby jej přemohli; velice se báli, přesto však se odvážili začít boj. ⁹A hle, když viděl útočit blížící se množství, nepozdvihl svou ruku, ve které nedržel kopí ani jiný válečný nástroj, ale – jak jsem viděl – ¹⁰toliko vypustil z úst jakoby ohnivý vítr; ze rtů mu vyšlehl plamenný dech a jazykem vypouštěl jiskry a bouři, až se to všechno dohromady smíchalo, tento ohnivý vítr a plamenný dech i množství bouře. ¹¹To vše spadlo najednou na to množství lidí připravené k boji a všechny spálilo, a v tu chvíli nezbylo z onoho nespočetného

250

množství nic než jenom prach a zápach kouře; když jsem to uviděl, pojala mne hrůza.

^apodle syrské verze ^bmoře symbolizuje chaos a protibožskou vzpuru. Jinak než orel v 11,1, zplozenec a představitel chaotického stavu světa, přichází „člověk“ (novozákonné Syn člověka. Mt 25,31) s nebeskými zástupy (v. 3), aby každý odboj přemohl.

(1) :Da 7,2 (3) :Da 7,13 (10n) :1Hen 48,9

Shromáždění věrných

¹²Potom jsem viděl toho člověka, jak sestupuje z hory a volá k sobě jiné zástupy, mírumilovné; ¹³přistupovaly k němu podoby četných lidí, někteří z nich se radovali, někteří truchlili; někteří byli spoutáni, jiní přiváděli některé z těch, kdo měli být obětováni. Byl jsem ochromen z té veliké hrůzy. Když jsem se probral z mrákot, řekl jsem:

¹⁴„Tys hned zprvu ukázal svému služebníkovu tyto podivuhodné věci a pokládal jsi mne za hodného, abys přijal mou prosbu. ¹⁵Nyní mi ještě podej výklad onoho snu. ¹⁶Jak se v duchu domnívám, běda těm, kteří budou do těch dnů ponechání *naživu*, a ještě více běda těm, kteří *naživu* ponechání nebudou. ¹⁷Kteří nebudou ponechání, budou truchlit. ¹⁸Teď rozumím, co je uloženo pro poslední dny: Půjdou jim vstříc oni i ti, kteří jsou ponechání. ¹⁹Neboť proto přišli do velkých nebezpečí a soužení, jak ukazují tyto sny. ²⁰Přece však je snazší být v nebezpečí a k tomuto dni přijít, než přejít světem jako mrak a *terve* potom vidět, co se stane v posledním čase.“

→ Ezdrášovi odhalen smysl vidění

Odpověděl mi: ²¹„Podám ti výklad toho vidění. Odhalím ti věci, o kterých jsi mluvil. ²²Co se týče těch, kteří jsou ponechání, výklad je takový: ²³Kdo si dá pozor na nebezpečí v onom čase, ten se mu vyhne; kdo upadl do nebezpečí, jsou ti, kdo mají *dobré* skutky a víru v Nejsilnějšího. ²⁴Věz tedy, že blaženější jsou ti, kdo byli ponechání *naživu*, než ti, kdo zemřeli. ²⁵Toto jsou výklady vidění, ve kterém jsi viděl muže vystupujícího z hlubin moře; ²⁶to je on, koho

251

9

⁹ Díl 2, str 250, 1-5; str. 251, 21-25

¹⁸My jsme pošlapali dům svatosti jako se pošlapávají domy s modlami.¹⁹Sejmi naše hříchy, zahlaď naše přestoupení a zjev svoje milosrdenství v této hodině.²⁰Rychle nám pospěš *vstříc* se svým slitováním, vlož chválu do úst těch, kteří poklesli *na mysl* a byli sevřeni v duši, a daruj nám pokoj!²¹

²¹Na to vševidoucí Bůh a přesvatý *Pán* vyslyšel prosby, které odpovídaly jeho vůli, a potrestal toho, jenž se tak velmi vypínal pýchou a zpupností.²²Zmítal se sem tam, jako třtina ve větru a posléze ležel na zemi nehybně s ochrnutými údý a nemohl ani vydat hlas, *jak* byl sevřen spravedlivým soudem.²³Když jeho přátelé a tělesná stráž spatřili, jak byl náhle zasažen přísným trestem, báli se, aby nepřišel o život a rychle jej odtáhli, ohromeni nesmírným strachem.²⁴Za čas se opět vzpamatoval, ale *obdržená* výstraha ho nevedla k lítosti. Odejel s krutým vyhrožováním.

^anářážka na Gn 6,4, kde však hebrejský text tyto „obry“ příznačně charakterizuje jako „zřůdy“^b toto legendární vyprávění připomíná obdobný Boží soud nad Héliodórem v 2Mak 3

(2,4) Gn 6,4 (5) Gn 19,24n (6) Ex 7,14–12,42 (8) Ex 15,1nn (9n) 1Kr 8,16,33n

Návrat do Egypta

²⁵Když se vrátil do Egypta, jeho zloba ještě vzrostla příčinou jeho dříve zmíněných spolustolovníků a přátel vzdálených všeho spravedlivého.²⁶Nejenže se oddal nesčetným nezřízenostem, ale vystupňoval *svou* zpupnost, že všude dával podnět ke zlým řečem, a mnozí z přátel, kteří sledovali královo chování, sami také následovali jeho příkladu.²⁷Předsevzal si, že *židovský* národ veřejně potupí. Dal postavit na prostranství u věže sloup a na něm vytesat nápis,²⁸že nikdo, kdo nebude obětovat *modlám*, nesmí vstoupit do své svatyně, že všichni židé mají být zapsáni jako nevolníci a ti, kdo se postaví na odpor, mají být násilím předvedeni a popraveni.²⁹Kdo budou zapsáni, měli být na těle označeni vypáleným Dionýsovým znamením, *to jest* břečťanovým listem, a pak zařazeni do *svého* dřívějšího postavení.³⁰Aby se nezdálo, že je nepřátelsky *zaujat* vůči všem, dal připsat: Da-

ji-li někteří přednost tomu, připojit se k zasvěcencům *do mystérií*, nechť mají práva stejná jako alexandrijští občané.

³¹Někteří z předních, kteří si již dříve ošklivili zbožné zvyky města *Jeruzaléma*, snadno se přidávali *k zasvěcencům*, jako by jim z budoucích styků s králem kynula nějaká veliká čest.³²Většina však vytrvala s upřímnou duší a neodpadla od *pravé* zbožnosti. Beze strachu si navzájem pomáhali penězi tak, aby mohli přežít, a snažili se uniknout zápisu³³ v dobré naději, že jim bude poskytnuta pomoc; ty, kdo od nich odpadli, si ošklivili, považovali je za nepřátele *svého* národa, přestali se s nimi stýkat a neznali se k nim.

Ohrožení židů

³Když se to ten bezbožník dozvěděl, tak se rozzuřil, že soutil nejen proti alexandrijským *židům*, ale chystal se zakročit co nejpřísněji i proti těm, kdo bydleli na venkově. Přikázal, aby byli bezodkladně shromážděni na jedno místo a nejhorším způsobem zbaveni života.²Zatímco se toto dalo, byla *záměrně* šířena špatná pověst o *židovském* národu lidmi, kteří také chtěli *židům* škodit. Tvrдили, že je *židé* připravují o zákonná práva.³Židé však králům zachovávali oddanost a stálou věrnost.⁴Čtli Boha a žili podle jeho Zákona. Proto se v něčem odlišovali a něčemu se vyhýbali. Proto je někteří měli v nenávisti.⁵Oni však své jednání zdobili dobrými skutky, takže si jich všichni lidé vážili.⁶Ale cizinci toto krásné jednání, které bylo všeobecně známé, vůbec neuznávali.⁷Zato zdůrazňovali jiný způsob v bohoslužbě a v jídle, tvrdili, že tyto lidé nejsou nakloněni ani králi ani *jeho* moci a že se snaží, aby z nich neměl *žádný* prospěch, a zahrnovali je vším možným hanobením.⁸Řekům ve městě se neděla křivda, ale když viděli, že náhle a nečekaně došlo k pobouření a srocování proti *židům*, a že *jim* nemohou pomoci, protože jim v tom bránilo vladařské nařízení, těžce to nesli a povzbuzovali je a věřili, že se to k dobrému obrátí.⁹Říkali, že tak početné společenství, které se ničím neprovinilo, nemůže *Bůh* přehlédnout.¹⁰Také někteří sousedé a přátelé, kteří s nimi udržovali styky, je tajně brali k sobě a slibovali jim, že budou chránit a všemi způsoby podporovat.

¹⁰ Díl 3, str.21, 1-7

List proti židům

¹¹Král, domýšlivý na to, že se mu dosud všechno dařilo, nedbal na moc Nejvyššího Boha. Rozhodl se vytrvat nadále ve svém záměru, a napsal proto list proti židům: ¹²„Král Ptolemaios Filopatér velitelům i vojákům v Egyptě i jinde *posílá* pozdrav a *přeje* zdar. ¹³Mně se vede dobře i naše záležitosti se *daří*. ¹⁴Sami víte o našem válečném tažení do Asie, které bylo, jak jsem předvídal, zdárně dokončeno díky neochabující pomoci bohů a naší chrabrosti. ¹⁵Pokládali jsme za správné získat obyvatele Koié Sýrie a národy Foiníkie nikoli silou zbraní, ale vlídností a velkou lidumilností i ochotou prokazovat jim dobrodiní. ¹⁶V různých městech jsme poskytovali chrámům velké příjmy. Přišli jsme i do Jeruzaléma, abychom poctili chrám těch nešlechtníků, kteří nikdy neupustí od své zaslepenosti. ¹⁷Ti sice náš příchod uvítali *pěknými* slovy, ve skutečnosti však byli neupřímní. Když jsme chtěli vstoupit do chrámu a poctit jej nádhernými a překrásnými dary, ¹⁸ve své staré marnivosti nám zabránili ve vstupu bez ohledu na naši svrchovanou moc, s níž dobitivě pečujeme o veškerý lid. ¹⁹Oni nám však ukázali zjevnou nelibost. Jako jediní ze všech národů se tvrdošijně vzpírali králům a svým dobrodincům a nechtěli uznat, co se patří. ²⁰My jsme přes jejich *pošetilost* přešli a vítězně jsme se vrátili do Egypta. Všem národům jsme vyšli laskavě vstříc a učinili, co se sluší. ²¹Tím jsme uvedli ve známost jejich *zdejších* soukmenovců, že nechceme vzpomínat ve zlém, nýbrž pamětliví spojenectví a odedávna jim s upřímností prokazovaných *laskavostí* v tisíci případech, chtěli jsme změnit *jejich úděl*. Rozhodli jsme se dát jim občanská práva v Alexandrii a připustit jejich účast v tamějších chrámech. ²²Jenže oni to špatně pochopili a ve zlobě, která je v nich zakořeněna, odmítli dobro a přiklonili se ke zlu. ²³Nejenže odmítli nedoceněné občanství, nýbrž slovem i mlčením hanobí hrstku těch, kteří se vůči nám chovají upřímně. Neustále číhají, jak by nás nešlechtným nátlakem pohnuli, abychom změnili své ustanovení. ²⁴Na základě důkazů jsme pevně přesvědčeni, že se s námi v ničem neshodují, a proto chceme zabránit tomu, abychom neměli v zádech jako nepřátele tak nebezpečné zrádce a barbary, kdyby proti nám ná-

hle vypuklo povstání. ²⁵Rozkazujeme proto, aby v okamžiku, kdy dojde tento dopis, nám byli tamní *židé* s ženami i dětmi, pokoření, ponižení a důkladně spoutaní, posláni k popravě, a to co nejohavnější a nejpoutupnější, jak se patří na zlovolníky. ²⁶Jakmile budou potrestáni, máme za to, že se naše záležitosti pro budoucí časy upevní a utvrdí a budou dobře zabezpečeny. ²⁷Kdokoli by ukryl někoho z židů, od starce až po nemluvně či kojence, bude usmrcen s celou rodinou nejhorším způsobem. ²⁸Kdo ochotně zradí *ukrývajícího se*, ten obdrží majetek provinilce, nadto z královské pokladny dva tisíce drachem, bude ověnčen a získá svobodu. ²⁹Každé místo, kde bude odhalen ukrytý žid, ať je zpusťošeno, vypáleno a zbaveno všeho živého na věčný čas.“ ³⁰Tak zněla předloha toho výnosu.

Úklady proti židům

4 ¹Všude, kam se dostalo toto *královo* nařízení, uspořádali pro pohany hostiny na státní útraty, s jásetem a veselím, jako by se teď volně projevila stará nenávisť zakořeněná v jejich mysli. ²Židům však nastal nevýslovný zármutek, žalostný nářek a pláč. Hoře páliho jejich srdce, jak truchlili nad nenadálou záhubou, která jim najednou hrozila. ³Nebylo kraje, nebylo města, nebylo okrsku, nebylo vůbec obydlí něho místa, které by nebylo plné kvílení a nářků. ⁴Městští velitelé je hromadně vyháněli tak ukrutně a nemilosrdně, že i někteří nepřátelé plakali nad jejich vyobcováním a mysleli na nejistý konec života, když měli před očima jejich neobyčejné trápení. ⁵Tu byl vlečen zástup bělovlasých starců. Popoháněni beze všeho studu násilím k rychlé chůzi, nutili ke spěchu své stářím opotřebované, zkřivené a nemotorné nohy. ⁶Mladým ženám, které nedávno vešly do svatební komůrky k manželskému spolužití, nastalo kvílení místo potěšení; byly vlečeny nezahalené, s vlasy *ještě* napuštěnými olejem a *teď* posypanými prachem a z úst jim místo svatebních písní zněl nářek; tak šly zbědované a trápené cizinci. ⁷Spoutané, všem na odiv, byly vlečeny násilím až k místu, kde se nastupovalo na loď. ⁸A jejich mladí manželé měli místo věnců provazy na šíji; místo hodování a radovánek

¹¹ Díl 3, str.23, 25-26

objímali své příbuzné, otcové padali do náručí synům, matky dcerám; jiné matky měly u prsu novorozeňata, sající naposled mléko. ⁵⁰Když si však uvědomili, jak předešle na sobě zakusili zázračnou pomoc z nebe, vrhli se všichni svorně na zem, matky odtrhly děti od prsu. ⁵¹a volali silným hlasem a prosili Vládce všemohoucího, aby zjevil svou slávu a slitoval se nad nimi, i když už stojí před branami smrti.

^bviz za vv. 5,1–35 ^coznačení říše mrtvých v řecké mytologii

Eleazarova modlitba

6 ¹Jakýsi Eleazar, vážený muž z kněží té krajiny, úctyhodného stáří a života ozdobeného všemi ctnostmi, přerušil starší, kteří kolem něho volali ke svatému Bohu, a modlil se *sám*: ²„Králi, Vládce veliký, Bože nejvyšší a všemohoucí, který s milosrdenstvím řídíš všechno tvorstvo, ³shlédni na potomky Abrahamovy, na děti Jákoba, svatého tvého, na lid tvého svatého podílu, jenž *jako* cizinec v cizí zemi nespravedlivě hyne. Otče, ⁴ty jsi zahubil faraona, někdejšího vládce Egypta, když se svévolně vyvyšoval se zpupnou drzostí, potopil jsi ho s množstvím vozů a pyšným vojskem do moře, ale nad Izraelovým rodem jsi dal vzejít světlu svého milosrdenství. ⁵Tys *potřel* zpupného Sancherfa, krále asyrského, když se vychloubal nesčíslným vojskem a zabral celou zemi mečem a útočil na tvé svaté město s drzou opovržlivostí. Ty, Panovníku, jsi ho potřel a ukázal mnohým pronárodům svou sílu. ⁶V Babyloně jsi tři mládence vytrhl z rozpálené pece, kterou jsi svažil rosou, když oni se sami vydali na smrt, aby nemusili sloužit modlám; ani vlas jim nebyl zkřiven, a plameny jsi obrátil proti jejich nepřátelům. ⁷Ve zdraví jsi vyvedl na světlo Daniela, když byl nenávislně osočen a shozen jako kořist do jámy lvům. ⁸Shlédl jsi na neporušeného všem jeho domácím. ⁹I nyní se rychle ukaž těm z rodu Izraele, kteří trpí křivdu od ohavných a svévolných pohanů, ty, bohatý na milosrdenství, který nenávidíš pýchu a všechny dovedeš ochránit. ¹⁰Vytrhni nás, Panovníku, z rukou nepřátel, a byl-li náš život po-

skvrněn pobýváním v cizině, sám nás můžeš zahladit smrtí, jak se tobě zalíbí. ¹¹Jenom ať ctitelé marnosti svým nicotným *modlám* nedobrořečí za záhubu těch, které ty miluješ, a ať neřikají: ‚Hle, jejich Bůh je nevysvobodil.‘ ¹²Proto ty, který máš všechnu moc a sílu a jsi Věčný, pohled nyní *a* smiluj se nad námi, kteří nezaviněně, jen pro zpupnost svévolníků, máme zemřít jako zrádci. ¹³Ať se dnes pohané zděsí tvé nepřemožitelné moci, ty Vznešený, který máš moc vysvobodit Jákobův rod. ¹⁴Za to se slzami prosí celé množství těchto dětí i se svými rodiči. ¹⁵Ukaž, Hospodine, všem pohanům, že jsi s námi a žeš neodvrátil od nás svou tvář, ale jak jsi řekl: ‚Neodvrátím se od nich, i když budou v zemi nepřátel‘, tak to učiň, Hospodine!“

(6,4) Ex 14,28 (5) 2Kr 19,36 (6) Da 3,13–30 + pDa 3,50 (7) Da 6,17n (8) Jon 2,11 (15) Lv 26,44 Dt 30,1–4

Andělské zjevení

¹⁶Eleazar právě skončil svou modlitbu, když se král ubíral na závodišť, i se zvířaty a celým houfem vojska. ¹⁷Židé to viděli a vykřikli hlasitě k Nebi, takže se přilehlá údolí ozývala ozvěnou a celý tábor byl zachvácen nezadržitelným nářkem. ¹⁸Tu ukázal svou svatou tvář přeslavný, všemohoucí a pravý Bůh, otevřel brány nebes a z nich sestoupili dva andělé zářící jasem a hrozivého vzezření. Všichni je viděli kromě židů. ¹⁹Postavili se proti vojsku nepřátel, naplnili je zmatkem a děsem, takže se nemohli hnout *z místa*. ²⁰I královo tělo strnulo a zapomenutí ochromilo jeho urputný hněv. ²¹A zvířata se obrátila proti ozbrojenému vojsku, které je doprovázelo, a rozdupala a usmrtila je.

Podivuhodné vysvobození

²²Králův hněv se obrátil v pláč a lítost kvůli tomu, co dříve zamýšlel. ²³Když slyšel křik a viděl, jak blízko jsou všichni smrti, plakal a hněvivě hrozil svým přátelům: ²⁴„Osobujete si královskou moc a krutostí jste předstihli tyrany. Pokoušíte se mne, vašeho dobrodince, zbavit

¹² Díl 3, str.29, 11-21

vlády i hrdla, a chystáte tajné věci, které království neprospívají.²⁵Kdo vyvedl z domovů ty, kteří věrně hlídali pevnosti naší země, a bez příčiny je zde shromáždil? ²⁶Kdo bezprávně zahrnul pohanou ty, kteří nám od začátku byli věrněji oddáni než ostatní národy, a byli přechoťo od lidí vystaveni největším nebezpečím? ²⁷Rozvažte ihned jejich nespravedlivá pouta, nechte je v pokoji odejít domů a odpros- te je za to, co jste jim učinili. ²⁸Propusťte na svobodu syny všemohou- cího, nebeského živého Boha, který dával našemu jednání stálý zdar a slávu od času našich předků až po nás.“ ²⁹Tak řekl král a židé byli ihned zbaveni pout a velebili svého svatého Boha, který je vysvobo- dil ze smrti.

³⁰Král se pak vrátil do města. Dal si předvolat svého správce nad příjmy a rozkázal mu, aby židům vydával víno a jídlo k hostině po sedm dní, neboť rozhodl, aby se vším veselím slavili památku svého vysvobození na místě, kde se domnívali, že zahynou. ³¹A tak ti, kteří byli předtím tupeni a blízko podsvětí, ba jednou nohou v něm, místo hořké a přežalostné smrti postavili před sebe číši vysvobození. Na místě, které mělo být jejich záhubou i hrobem, s radostí postavili le- hátku k hostině. ³²Místo žalozpěvu zapěli píseň otců a chválili Boha Spasitele, který činí divy; místo nařkání a vzdechů uspořádali taneč- ní reje jako projev pokojné radosti. ³³Také král při té příležitosti vy- strojil slavné hody a děkoval vytrvale Nebi za svou nenadálou záchra- nu. ³⁴Mnozí měli předtím za to, že židé zahynou a stanou se kořistí plectva, a s radostí je sepisovali. Teď vzdychali a hanbili se a jejich rozničená odvaha zhasla beze cti. ³⁵Židé však, jak jsme už řekli, uspo- řádali taneční reje, hodovali a zpívali radostné chvalozpěvy a žalmy. ³⁶A společně ustanovili, že po celou dobu svého pobytu v cizině bu- dou památku těch dní slavít po všechna pokolení jako radostné svátky, ne pro pití a hýření, nýbrž proto, aby *pamatovali*, jak je Bůh vysvobo- dil. ³⁷Pak předstoupili před krále s prosbou, aby je propustil domů.

³⁸Úředníci sepisovali židy po čtyřicet dní, od dvacátého pátého *dne měsíce* pachón do čtvrtého *dne měsíce* epifi, a k zahubení židů byly určeny tři dny, od pátého do sedmého *dne měsíce* epifi. ³⁹Avšak Vlád- ce veškerenstva ukázal slavným způsobem své milosrdenství a všechny je bez úhony vysvobodil. ⁴⁰Židé hodovali až do čtrnáctého

dne měsíce epifi^a a král jim poskytoval vše potřebné. Potom požáda- li krále, aby je propustil. ⁴¹Král je pochválil a velkomyslně napsal ná- sledující list pro jednotlivé velitele měst.

^atyto každoroční alexandrijské slavnosti se konaly ve dnech 8.–14. epifi (= 3. až 9. čer- vence); podobné slavnosti jsou doloženy i pro Ptolemaidu (7,17–23) a konaly se patrně i jinde na památku šťastně přežitých pogromů

(34) 3Mak 4,14n

Nový králův list

7 ¹„Král Ptolemaios Filopatór velitelům v Egyptě a všem, kdo jsou pověřeni správou *státních záležitostí*, posílá pozdrav a přeje zdar. ²I nám se daří dobře i našim dětem, neboť veliký Bůh řídil naše zále- žitosti tak, jak jsme si přáli. ³Někteří z našich přátel na nás stále zlo- volně a vydatně naléhali a přemluvili nás, abychom shromáždili židy, žijící v tomto království, a ztrestali je jako odpadlíky zvláště vybraný- mi tresty. ⁴Tvrдили totiž, že dokud se tak nestane, nemohou být naše zá- ležitosti dobré pro jejich nevráživost vůči všem národům. ⁵Proto je sem přivedli v poutech ztýrané, jako otroky, ba dokonce jako zrádce, aby je poslali na smrt, bez soudu a bez vyšetřování, s krutostí větší než jaká je u Skythů^a. ⁶My jsme jim přísne pohrozili, ale darovali jsme jim život podle své blahovůle, kterou chováme ke všem lidem. Avšak po- znali jsme, že nebeský Bůh bezpečně ochraňuje židy a bojuje za ně vždy jako otec za své děti. ⁷Uvážili jsme i jejich pevnou přátelskou přichylnost k nám i k našim předkům, a zprostiti je proto právem kaž- dého obvinění. ⁸Všem jsme nařídili, aby se vrátili domů do svých míst. Nikdo jim nesmí nikde ubližovat ani je tupit pro věci, jež se jim bez příčiny staly. ⁹Neboť vězte: Budeme-li proti židům připravovat co- koli zlého, nebo jim způsobíme jakoukoli trpkost, nebudeme mít proti sobě člověka, nýbrž Boha Nejvyššího, který má všechnu moc a je- muž nikdo neunikne. On takové činy pomstí. Buďte zdrávi!“

^aSkythové byli ve starověku proslulí svou mimofádnou krutostí

¹³ Díl 3, str. 31, 6-9

protože k nám dnes přijde Josef, Mocný Boží.“⁷ Asenat zaslechla, že se otec a matka již vrátili z pole z jejich dědičného podílu. Zaradovala se a řekla si:⁸ „Půjdu se podívat na otce a na matku, protože se už vrátili z pole z našeho dědičného podílu.“⁹ A hned se oblékla do fialového šatu z jemného plátna protkávaného zlatem a opásala se zlatým pásem. Na nohy a ruce vložila náramky, navlékla si zlaté nohavice a kolem krku si položila šperk.¹⁰ Vše bylo pokryto drahokamy a všude, na náramcích i na kamenech, byla vyryta jména egyptských bohů a na kamenech byly zobrazeny i podoby model.¹¹ A na hlavu si vložila tiáru, na skráně si upevnila čelenku a hlavu zahalila závojem.

(5) :Gn 43,16 (6) :Gn 41,43

4¹ Spěšně sestoupila po schodech ze svého patra, přišla k otci a matce a pozdravila je.² A když ji rodiče viděli ozdobenou jako nevěstu boha, velice se ze své dcery potěšili.³ Vyndali všechno, co s sebou přinesli z pole ze svého dědičného podílu, a dali je své dceři.⁴ A Asenat se z toho všeho radovala, z ovoce, hroznů, datlí, holubů, granátových jablek a fíků, protože to vše bylo překrásné.⁵ Pak řekl Potífera své dceři Asenatě: „Dítě!“ Odpověděla mu: „Zde jsem, pane.“ Řekl: „Posaď se mezi námi, a já ti řeknu, co mám na srdci.“⁶ Asenat se tedy posadila mezi otcem a matkou.⁷ Otec uchopil svou pravou rukou její pravici a řekl: „Dítě!“ Asenat pravila: „Nechť můj otec a můj pán mluví!“⁸ A Potífera jí řekl: „Hle, Josef, Mocný Boží, k nám dnes přijde. Je vládcem celé egyptské země. Faraón ho ustanovil králem celé naší země. Dává obilí celé zemi a chrání ji před nadcházejícím hladem.⁹ Josef je muž bohabojný, rozvázný a panic jako *jsi ty dnes panna*. Vyniká moudrostí a rozumem, Duch Boží je na něm a milost Boží s ním.“¹⁰ A tak, mé dítě, dám tě mu za ženu a budeš navěky jeho nevěstou a on tvým ženichem.¹¹ Když Asenat vyslechla otcova slova, zrudla, zpotila se a nesmírně se rozhněvala.¹² Pohlédla úkosem na otce a řekla: „Proč můj otec a já na pán takto hovoří a chce mne svými slovy vydat muži cizímu, vyhnanému a prodanému?“¹³ Není to syn pastýře ze země kenaanské, který svého otce opustil? ¹⁴ Není to ten, který spal se svou paní, jeho pán ho uvrhl do tma-

vého vězení a faraon ho z vězení vyvedl díky tomu, že vyložil jeho sen?“¹⁵ Ne, provdám se za faraonova prvorozeného syna, protože on je králem celé země.“¹⁶ Po její zpupné a hněvivé odpovědi se Potífera bál své dceři o Josefovi dále povídat.

(8) :Gn 41,41.43 45,26; :Gn 47,12.17.19.25 (9) :Jb 1,1; :Zj 14,4; :Gn 41,38n Iz 11,2 (13) :Gn 37,3 (14) :Gn 39,12n; :Gn 39,20; Gn 41,14nn

5¹ Tu z Potíferovy družiny vyběhl mládenec a řekl: „Hle, Josef je přede dveřmi do našeho dvora.“² A Asenat utekla od otce a matky, vystoupila do patra a vešla do svého pokoje. Postavila se k velkému oknu obrácenému na východ, aby spatřila toho, který přicházel do otcova domu.³ Potífera a jeho žena a celá jeho rodina vyšli, aby se setkali s Josefem.⁴ A otevřely se brány dvora obrácené na východ a vjel Josef, sedě na druhém faraonově voze.⁵ Do vozu byli zapřaženi čtyři zlatouzdí koně bílí jako sníh a vůz byl pokryt zlatem.⁶ Josef byl oděn jemnou bílou suknicí a jeho svrchní šat byl purpurový, z jemného plátna, protkávaný zlatem. Na hlavě měl zlatý věnec, na něm dokola dvanáct vybraných kamenů, nahoře na kamenech dvanáct zlatých paprsků a v pravé ruce královské žezlo.⁷ A držel vztaženu olivovou ratolest s mnoha plody.⁸ Vjel do dvora a brány se zavřely.⁹ A cizí muži i ženy zůstali venku, protože strážci bran zavřeli dveře.¹⁰ Přišel Potífera a jeho žena a celá jeho rodina kromě jejich dcery Asenaty a klaněli se Josefovi tvář k zemi.¹¹ Ten sestoupil z vozu a pokynul jim pravici.

(4) :Gn 41,43 (6) :Gn 41,42

6¹ Asenat spatřila Josefa a duši jí zasáhla palčivá bolest; její srdce bylo zlomeno. Kolena jí poklesla a třásla se po celém těle. Zmocnila se jí veliká bázeň, vzdychla a pravila: ² „Kam teď odejdu a kde se skryji před jeho tvář? A jak na mě bude pohlížet Josef, syn Boží, když jsem o něm tak zle mluvila?“³ Kam uprchnu a kam se schovám? Vždyť on každý úkryt vidí a nic skrytého mu neunikne díky velikému světlu, jež je v něm!⁴ Buď mi nyní milostiv, Bože Josefov, protože jsem o něm v nevědomosti řekla zlá slova.⁵ Co si jen počnu, já ubohá? Neřekla

¹⁴ Díl 3, str.218-219, odd. 4; str. 219, odd. 6, 1-4

9 ¹Asenat se z Josefova požehnaní nesmírně zaradovala. Chvatně vystoupila do svého patra a zesláblá padla na své lůžko, protože cítila radost a zároveň žal a velký strach a zalil ji hojný pot, jak vyslechla ta slova od Josefa, když k ní mluvil ve jménu Boha Nejvyššího. ²Hořce a usedavě plakala a odvrátila se od svých bohů, které uctívala, a čekala, až nastane večer. ³Josef mezitím pojezdil a popil a řekl svým služebníkům: „Zapřáhněte koně do vozu.“ Řekl si totiž: „Odejdu a objedu celé město a celou zem.“ ⁴Potífera mu řekl: „Nechť jen zde můj pán dnes přenocuje a ráno půjdeš svou cestou.“ ⁵Josef pravil: „Nikoliv, odejdu dnes, protože je den, v němž Bůh začal tvořit své dílo, osmého dne se k vám však vrátím a přenocuji tu.“

10 ¹Tehdy Potífera a jeho rodina odešli na své polnosti. ²Asenat zůstala s pannami sama. Nic nedělala, jen plakala až do západu slunce; nevzala do úst chléb a nenapila se vody, jediná bděla, zatímco všichni spali. ³Pak otevřela dveře, sestoupila k bráně a našla spící vrátnou s jejími dětmi. ⁴Rychle sňala ze dveří kožený závěs, naplnila jej popelem, vynesla do patra a položila jej na zem. ⁵Pečlivě zavřela dveře, ze strany zasunula železnou závoru a s pláčem si zhluboka povzdychla. ⁶Ten povzdech zaslechla panna, kterou měla Asenat ze všech nejraději. Probudila ostatní panny a šla za ní, našla však zavřené dveře. ⁷Uslyšela Asenatiny vzdechy a pláč a řekla: „Proč jsi tak zarmoucená, má paní? Co tě trápí? Otevři nám, abychom tě mohly vidět!“ ⁸Asenat jim odpověděla zpoza zavřených dveří: „Velice mne bolí hlava a odpočívám na lůžku. Nemám teď síl, abych vám otevřela, protože mám celé tělo zesláblé. Jděte tedy do svých pokojů!“ ⁹Potom vstala, tiše otevřela dveře a odešla do svého druhého pokoje, kde byly truhlice s jejími šperky. Otevřela svou schránku a vyndala roucho černé jako saze. ¹⁰To bylo její smuteční roucho, jež si oblékla a v němž truchlila, když zemřel její prvorozený bratr. ¹¹A nyní si Asenat svlékla svůj královský šat a oblékla si ten černý, rozepjala si zlatý pás a opásala se provazem, sňala z hlavy tiáru a čelenku a z rukou náramky. ¹²A vzala všechno své vybrané šatstvo a vyhodila je oknem chudým. ¹³Vzala také všechny zlaté a stříbrné sošky svých bohů, a bylo jich nepočítaně, rozbila je na malé kousky a hodila je žebřá-

kům a nuzákům. ¹⁴A vzala svou královskou večeři a tučná jídla a ryby a masa a všechny oběti svých bohů a nádoby s vínem z jejich mokré oběti a vše vyhodila oknem k žrádlu psům. ¹⁵Potom vzala popel a vysypala ho na zem. ¹⁶Vzala žínici a ovinula si ji kolem beder, rozpustila si vlasy a posypala se popelem. ¹⁷A oběma rukama se usilovně bila v prsa a vrhla se do popela a hořce naříkala a vzdychala po celou noc až do rána. ¹⁸Ráno Asenat vstala a hle, popel pod ní, smíchaný s jejími slzami, byl jako bláto. ¹⁹A opět padala Asenat obličejem do popela, až do západu slunce. ²⁰Takto činila Asenat po sedm dní, aniž by vzala cokoli do úst.

(2) :Ex 34,28 (16) : Jb 1,20

11 ¹Osmého dne se Asenat zvedla ze země, na níž ležela, protože měla tělo zesláblé z té veliké pokory.

- 12 ¹ Vztáhla ruce k východu, upřela oči k nebi a pravila:
- ² „Hospodine Bože věků,
který jsi všemu dal dech života,
který jsi vynesl na světlo to, co bylo neviditelné,
který jsi vše stvořil a zjevil to, co bylo skryté,
- ³ který jsi vyzvedl nebe a založil nad vodami zemi,
který jsi nad propastí vod upevnil veliké kameny,
jež se nepotopí,
a až do konce činí tvou vůli,
- ⁴ Hospodine, můj Bože, k tobě budu volat,
povšimni si mé modlitby,
tobě vyznám své hříchy
a tobě odhalím svá přestoupení.
- ⁵ Zhřešila jsem, Hospodine, zhřešila jsem,
dopustila jsem se bezpráví, jednala jsem bezbožně, zle
jsem před tebou mluvila,
má ústa jsou, Hospodine, poskvrněna od obětí model
a ze stolů egyptských bohů.
- ⁶ Zhřešila jsem před tebou, Hospodine, zhřešila jsem, jednala
jsem bezbožně,

¹⁵ Díl 3, str. 222, odd. 9, 1-2; odd. 10, 1-3

šel. Řekl totiž: „Nesluší se, aby bohobojný muž před svatbou spal se svou ženou.“

(7) :Gn 46,31

21 ¹Ráno Josef vstal a odejel k faraonovi, aby mu řekl o Asenatu. ²Ten k sobě nechal povolat Potíferu a Asenatu. ³A užasl faraon nad její krásou. Řekl: „Hospodin, Bůh Josefův, jenž tě vyvolil za jeho nevěstu, protože on je prvorozeným synem Božím, tě požehná. Budeš nazvána dcerou Nejvyššího a Josef bude navěky tvým ženichem.“ ⁴Potom vzal faraon zlaté věnce a vložil je na jejich hlavy se slovy: „Nejvyšší Bůh vás požehná a rozmnoží vás navěky.“ ⁵A obrátil se k sobě a oni se políbili. ⁶Faraón jim pak uspořádal svatbu a velikou hostinu se spoustou jídla a pití, jež trvala sedm dní. ⁷Pozval všechna egyptská knížata a dal vyhlásit: „Každý, kdo by během sedmi dnů svatby Josefa a Asenaty pracoval, zemře strašlivou smrtí.“ ⁸A když skončila svatba i hostina, vešel Josef k Asenatě a ona z něho počala. A porodila v domě Josefově Manasesa a jeho bratra Efrajima.

(4) :Gn 22,17 (8) :Gn 41,50nn

22 ¹Po těchto událostech nastalo po sedmi letech hojnosti sedm let hladu. ²Když uslyšel Jákob o svém synu Josefovi, vešel jednadvacátého dne druhého měsíce s celou svou rodinou do Egypta a usadil se na území Gošenu. ³Tehdy řekla Asenat Josefovi: „Vydám se na cestu, abych spatřila tvého otce, neboť tvůj otec Izrael je i mým otcem.“ Josef řekl: „Půjďme spolu.“ ⁴A tak šli Josef a Asenat do země Gošenu. Josefovi bratři jim vyšli naproti a poklonili se jim k zemi. ⁵A přišli k Jákobovi a on je požehnal a políbil. A Asenat vzala Josefova otce Jákoba kolem krku a políbila ho. ⁶Potom jedli a pili. ⁷A když Josef a Asenat odcházeli do svého domu, Šimeón a Lévi je doprovázeli, protože jejich nepřítelé jim záviděli. Lévi šel Asenatě po pravici a Šimeón jí byl po levici. ⁸A Asenat vzala Léviho za ruku, neboť ho milovala jako proroka a muže zbožného a bohobojného. ⁹Viděl také pís-

mena napsaná v nebi, přečetl je a tajně je vyjevil Asenatě. Viděl totiž místo jejího odpočinutí na výsostech.

(2) :Gn 46,6 47,27 (3) :Gn 46,29 (5) :Gn 46,29

23 ¹Když se Josef a Asenat vrátili domů, spatřil je z hradeb faraonův prvorozený syn. ²A jak uviděl Asenatu, přišel z její nesmírné krásy o rozum. Vyslal posly a pozval Šimeóna a Léviho. ³Přišli tedy k němu a stanuli před ním a faraonův syn jim řekl: „Vím, že jste nejsilnějšími muži v zemi a že se vám podrobilo město Šekemovců a že vaše dva meče pobily třicet tisíc bojovníků. ⁴Žádám vás o pomoc. Vynasnažte se a stanete se mými druhy. Dám vám mnoho zlata a stříbra a služebníky a služebnice a domy a veliké dědičné podíly. Pomozte mi a prokažte mi milosrdenství, vždyť jsem byl potupen vaším bratrem Josefem, protože si vzal za ženu Asenatu, která byla od počátku zaslíbena mně. ⁵A teď pojďte se mnou a já budu s Josefem bojovat. Zahubím ho svým mečem, vezmu si Asenatu za ženu a vy budete navždy mými přáteli a bratry. ⁶Jestliže však mých slov neuposlechnete, zahubím svým mečem vás.“ Po těchto slovech vytasil meč a ukázal jim ho. ⁷Šimeón, muž smělý a rozhodný, vytáhl svůj meč z pochvy a chtěl faraonova syna seknout. ⁸Lévi však poznal Šimeónův úmysl, protože byl prorok a věci budoucí předvídal. Proto šlápl Šimeónovi na pravou nohu a stiskem mu dal znamení, aby zkontroloval svůj hněv. ⁹A řekl mu: „Proč ses na něj tak rozhněval? Jsme přece děti bohobojného muže a nesluší se, aby bohobojný muž oplácel svému bližnímu zlo zlem.“ ¹⁰Pak Lévi s mírným srdcem a s jasnou tváří odpověděl svému bližnímu, faraonovu synovi: „Pane můj, proč před námi říkáš takové věci? Jsme muži bohobojní, náš otec je služebník Boha Nejvyššího a Josef, náš bratr, je Bohem milován. Jak bychom se mohli dopustit tohoto zla proti Bohu? ¹¹Nyní nás poslechni a dej si pozor, abys už nikdy tato slova o našem bratru Josefovi neřekl. ¹²Jestliže však zůstaneš u svého zlého úmyslu, hle, naše meče jsou vytasené proti tobě.“ ¹³Vytáhli své meče z pochev a řekli: „Vidíš tyto meče? Jimi pomstil Hospodin Bůh pohanění synů Izraele, které způso-

¹⁶ Díl 3, str. 230, odd. 21